

**ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ В УМОВАХ
ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ЗМІН УКРАЇНСЬКОЇ ЕКОНОМІКИ**

Становлення і розвиток ринкових відносин в Україні обумовлюють необхідність удосконалення системи управління підприємствами, орієнтації системи менеджменту на ринкові умови господарювання, здатності швидко і гнучко реагувати на зміни в зовнішньому середовищі. В даний час лише незначна частка підприємств приділяє значну увагу організації процесу управління підприємством в процесі господарювання. Але ринкові економічні трансформації вимагають розгляду діяльності підприємства як системи управління. Виникає необхідність розгляду і вирішення проблемних питань розробки процесу управління підприємством від застарілих форм і методів управління і господарювання до нових, науково - обґрунтованих ринкових методів.

Процес управління підприємством завжди перебував у центрі уваги науковців, йому присвячені праці таких вітчизняних та зарубіжних науковців, як: Дж. Фостер, Р. Гаррісон, Д.Брінсом, Б. Нідлз, Виноградський М., Крушельницька О., Хміль Ф., Щьокін П., Бутинець Ф., Орлов О., Голов С., Пушкар М., Чумаченко М., Маркіна І.

Метою статті є дослідження організації управління підприємством в умовах трансформаційних змін української економіки, розкриття поняття процесу управління, визначення основних функцій процесу управління та представлення управлінського рішення як вираження процесу управління.

Процес – сукупність дій над предметом праці для досягнення певного результату, продукту праці.

Процес управління – це діяльність об'єднаних суб'єктів управління, спрямована на досягнення певної мети, шляхом виконання певних функцій, із застосуванням відповідних методів та дотриманням принципів управління.

Управлінська діяльність передбачає виконання певних функцій. Кожна функція спрямована на вирішення специфічних і складних проблем, які постають перед організацією у її діяльності. На сьогодні в теорії управління наявні досить великі розбіжності у визначенні функцій, їх диференціації та класифікації. Найчастіше в основі класифікації розкривається ступінь прояву тієї чи іншої функції в управлінській діяльності. За цією ознакою вирізняють загальні й часткові (окремі) функції. До загальних належать функції прогнозування, планування, організації, мотивації, контролю і координування (регулювання). Загальні функції визначають лише вид управлінської діяльності незалежно від місця його виникнення. Вони властиві управлінню будь-якою організацією і будь-яким процесом в організації й у своїй сукупності складають управлінський цикл: прийняття управлінського рішення; реалізація прийнятого рішення; контроль за реалізацією рішення.

Окремими функціями менеджменту визначаються види діяльності, що зумовлені горизонтальним розподілом управлінської праці в організаціях і відображають їхні специфічні особливості. До таких функцій належать управління інноваціями, виробництвом, фінансами, маркетинговою діяльністю, персоналом та ін.

У процесі виконання функцій, менеджерам доводиться приймати велику кількість рішень, здійснюючи планування, організовуючи роботу, мотивуючи працівників, яким доручається виконання роботи, контролюючи та координуючи їхні дії. Так, плануючи майбутню діяльність, менеджери визначають її цілі, способи їх реалізації та ресурси, необхідні для їх досягнення. У процесі організації діяльності приймаються рішення щодо організаційної структури, організації виробничого процесу, розподілу робіт серед виконавців та забезпечення їх виконання необхідними засобами тощо. Контроль передбачає прийняття рішень щодо вибору системи контролю (масштабів, періодичності, форм контролю), аналізу отриманої інформації та здійснення коригувальних дій. Отже, в основу процесу управління покладено прийняття управлінських рішень. Початковий імпульс для прийняття рішення дає інформація про стан параметрів об'єкту управління. Інформація надходить завдяки налагодженим комунікаційним процесам.

Процес прийняття управлінських рішень відбувається циклічно. Він починається з виявлення невідповідності параметрів плановим завданням і закінчується прийняттям і реалізацією рішень, завдяки яким можна ці відхилення ліквідувати.

ЕКОНОМІКА ПРІДПРИЯТІЙ

Управлінський процес — це комплекс взаємопов'язаних операцій, що виконуються в певній послідовності і спрямовані на розв'язання конкретних проблем та досягнення поставлених цілей.

Центр цієї діяльності налічує три елементи процесу управління: проблема, її вирішення та люди, що беруть участь у процесі на всіх його етапах. Розглянемо їх детальніше.

Проблема — це розрив між бажаним станом (насамперед цілями) об'єкта управління і його фактичним станом. Вирішення проблеми — засіб подолання такого розриву, вибір одного з багатьох напрямів дій, що дають змогу перейти від фактичного стану до бажаного.

Найважливіше питання управлінської практики полягає в тому, як організація може виявляти свої проблеми і як вона їх може вирішувати. Кожне господарське рішення має спрямовуватися на певну проблему, а правильне її рішення — це таке, що дає максимум вигід для організації.

Рішення — це творчий процес вибору однієї або кількох альтернатив із множинності можливих варіантів (планів) дій, спрямованих на досягнення поставлених цілей.

Особи, що приймають рішення, називаються суб'єктами рішення. Це можуть бути як окремі менеджери, так і групи працівників, які мають відповідні повноваження для прийняття рішень. Відповідно розрізняють індивідуальні та групові методи прийняття рішень, у кожного з яких є свої недоліки та переваги. Зокрема, індивідуальним рішенням притаманний вищий рівень творчості, вони приймаються швидше, оскільки не потребують узгоджень. Але вони частіше виявляються помилковими, більш ризиковими, що пов'язане зі складністю та непередбачуваністю середовища, в якому діють сучасні організації. Саме тому сьогодні віддається перевага груповим рішенням. До груп залучаються фахівці в тих сферах, які стосуються проблеми, що виникла в організації. Групова робота забезпечує різноманітне дослідження проблеми, посилює мотивацію та відповідальність кожного її члена, зменшує відсоток помилок, забезпечує багатоваріантність розробок. Результати групової роботи зазвичай краще сприймаються членами організації порівняно з індивідуальними рішеннями, оскільки вважаються такими, що відображають думку колективу. Водночас групові рішення мають і свої недоліки — більші витрати часу внаслідок необхідності узгодження різних поглядів на проблему та відсутність чіткої відповідальності за прийняття остаточного рішення.

Різноманітні ситуації, з якими стикається керівництво підприємства, взаємопов'язані. Процес управління, який реагує на вплив ситуації, викликає появу інших процесів управління, які, у свою чергу, викликають нові процеси, що, тим самим, утворює постійні управлінські цикли.

Основний закон управління - на кожне підприємство, як відкриту систему, внутрішнє та зовнішнє середовище справляють різноманітний вплив як закономірно повторювальний, так і випадковий. Щоб утримати свою цілісність та здатність до функціонування, система управління підприємства повинна відповідати на кожний такий вплив відповідною протидією, і саме у відповідний час.

До процесу управління на підприємстві ставиться ряд вимог. Процес управління повинен мати такі особливості, як: неперервність, нерівномірність, циклічність, послідовність, відносна змінність і сталість.

Процеси управління відносяться до складних явищ. Зрозуміти ж сутність складних явищ і одержати про них достовірні зведення можна тільки при багаторазовому спостереженні за поведінкою досліджуваного об'єкта чи явища. При цьому нам важливо не просто одержати достовірний матеріал про управлінський процес, але й оцінити якісну сторону останнього.

Оскільки предметом праці управлінського персоналу є інформація, то кількісну оцінку якості управління варто давати насамперед з інформаційних позицій, а дослідження існуючих процесів управління необхідно проводити з використанням принципів системного аналізу.

Системні дослідження вимагають збереження цілісності досліджуваної системи, її єдності з навколишнім середовищем і наступної спрямованої упорядкованості елементів системи, а удосконалювання цих елементів повинно бути спрямоване на поліпшення функціонування всієї системи.

Дослідження процесу управління підприємством складається з цілком визначених послідовних етапів:

- постановка задачі та визначення цілей дослідження;
- обстеження існуючих форм і методів управління виробництвом, їх оцінка і порівняльний аналіз; визначення "вузьких місць" в управлінському процесі;
- визначення факторів, що відіграють головну позитивну і негативну роль в управлінні об'єктом що досліджується;
- пошук критеріїв, що оцінюють ефективність управління;

ЕКОНОМІКА ПРІДПРИЯТІЙ

розробка рекомендацій, спрямованих на підвищення ефективності управління.

В сучасному управлінні приховані великі можливості підвищення загальної ефективної діяльності підприємства в умовах трансформаційних змін української економіки велику роль відіграє конкуренція не лише товарів і послуг, а й ідей, інформації, методів і способів управління підприємствами. На міцне конкурентне становище, на ефективну господарську діяльність можуть розраховувати лише ті українські підприємства, які вже нині розуміють, що запорука успіху — ефективна, якісна організація процесу управління на підприємстві. Щоб відповідати вимогам внутрішньому і зовнішньому ринків, необхідно не лише виробляти сучасні продукти, освоювати нові ринки збуту, а, перш за все, управляти підприємствами в інноваційний спосіб.

Література

- 1.Большаков А.С. Современный менеджмент: теория и практика // А.С. Большаков, В.И. Михайлов - СПб., 2000. - 411 с.
- 2.Колпаков В.М. Теория и практика принятия управленческих решений / В. М. Колпаков. - К., 2000. - 504 с.
- 3.Веснин В.Р. Менеджмент: підруч. / В.Р. Веснин. - М.: Проспект, 2004. - 504 с.
4. Виханский О.С. Менеджмент: підруч. / О.С. Виханский, А.І. Наумов.- 3-ге вид.- М.:Гардарики, 2004. - 528 с.
- 5.Менеджмент: підруч. / під ред. проф. В.І. Корльова. - М.:Економисть, 2004. - 432 с.

Рецензент д.е.н., професор Маркіна І.А.